

Díjképzési Módszertan II.

**2. számú módosítás
Verziószám: 1.2**

**Érvényes: 2015.05.23.
Hatályos: 2015. 08. 24. 00:00 órától**

Első közzététel időpontja: 2012. december 9.

Tartalom

PREAMBULUM.....	5
1 ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK	6
1.1 A DÍJKÉPZÉSI MÓDSZERTAN HATÁLYA	6
1.1.1 A DM időbeli hatálya	6
1.1.2 A DM területi és tárgyi hatálya.....	6
1.2 ALKALMAZANDÓ IRÁNYELVEK, JOGSZABÁLYOK	6
1.3 A DÍJKÉPZÉSI RENDSZER FELÜLVIZSGÁLATA ÉS MÓDOSÍTÁSA.....	7
1.3.1 A díjképzési rendszer módosításának általános szabályai	7
1.3.2 A díjképzési rendszer kötelező módosítása	8
1.3.3 A szolgáltatások teljes körét érintő évközi díjfelülvizsgálat.....	8
1.3.4 A szolgáltatások egy részét érintő díjfelülvizsgálat	9
1.4 AZ ADATSZOLGÁLTATÁS, ÉS AZ ADATSZOLGÁLTATÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ FELELŐSSÉG	9
1.5 AZ INDOKOLT KÖLTSÉGEK MEGHATÁROZÁSA A KONKRÉT HÁLÓZAT-HOZZÁFÉRÉSI DÍJAKAT IS TARTALMAZÓ DD ELKÉSZÍTÉSE SORÁN.....	10
2 A DÍJKÉPZÉSI MÓDSZERTANBAN ALKALMAZOTT DEFINÍCIÓK	11
3 A DÍJKÉPZÉSI RENDSZER KIALAKÍTÁSÁNAK LOGIKAI LÉPÉSEI	15
4 A PÁLYAHÁLÓZAT-MŰKÖDTETŐK ÁLTAL NYÚJTHATÓ SZOLGÁLTATÁSOK.....	17
4.1 ALAPSZOLGÁLTATÁSOK.....	17
4.2 JÁRULÉKOS SZOLGÁLTATÁSOK	18
4.3 KIEGÉSZÍTŐ SZOLGÁLTATÁSOK.....	21
4.4 MELLÉKSZOLGÁLTATÁSOK.....	2223
5 A PÁLYAHÁLÓZAT-MŰKÖDTETŐK ÁLTAL NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK DÍJSZÁMÍTÁSÁBA BEVONHATÓ TÉTELEI.....	24
5.1 A BEVÉTELEK, KÖLTSÉGEK ÉS RÁFORDÍTÁSOK ELKÜLÖNÍTÉSE	24
5.2 A DÍJSZÁMÍTÁSBA BEVONHATÓ TÉTELEK CSOPORTOSÍTÁSA	24
5.3 A DÍJSZÁMÍTÁS SORÁN FIGYELEMBE NEM VEHETŐ TÉTELEK.....	26
5.4 A BÁZISIDŐSZAK ÉS A DÍJÉV KÖZÖTTI IDŐSZAK HATÁSÁNAK FIGYELEMBEVÉTELE A KÖLTSÉG- MEGHATÁROZÁS SORÁN	26
5.5 A DÍJSZÁMÍTÁSBA BEVONHATÓ TÉTELEK ÁLTALÁNOS MEGOSZTÁSI SZABÁLYAI.....	28
5.5.1 Több szolgáltatást érintő közvetlen tételek megosztása.....	28

5.5.2	<i>A díjszámításba bevonható közvetett tételek megosztása.....</i>	28
5.5.3	<i>A díjszámításban bevonható tételek pályaszakaszra történő megbontása.....</i>	29
5.5.4	<i>A bázisidőszakhoz képest a díjéven újonnan nyújtott, illetve megszüntetett szolgáltatásokhoz kapcsolódó speciális szabályok .....</i>	29
5.6	AZ ÖSSZES SZOLGÁLTATÁSRA TERHELT KÖZVETETT TÉTELEK, ILLETVE EZEK-SZOLGÁLTATÁSOK KÖZÖTTI FELOSZTÁSA	29
5.6.1	<i>A közvetett költségek csoportosítása.....</i>	29
5.6.2	<i>A közvetett tételek szolgáltatásokban történő figyelembe vétele.....</i>	30
5.7	ÁLLAMI SZEREPVÁLLALÁS SZOLGÁLTATÁSOKRA TÖRTÉNŐ FELOSZTÁSA	30
5.8	KÖLTSÉGEK KIEGYENLÍTÉSE	31
5.9	HATÉKONYSÁGJAVÍTÓ ÉS VOLUMENNÖVELŐ PROJEKTEK MEGTÉRÜLÉSÉNEK BIZTOSÍTÁSA.....	32
5.10A	HÁLÓZAT-HOZZÁFÉRÉSI DÍJAK MEGÁLLAPÍTÁSÁHOZ KAPCSOLÓDÓ EGYÉB VIZSGÁLATOK	32
6	AZ EGYES SZOLGÁLTATÁSOKHOZ KAPCSOLÓDÓ DÍJAK, FELÁRAK ÉS KEDVEZMÉNYEK MEGHATÁROZÁSA	34
6.1	A DÍJAK ÉS ÁLTALÁNOS FELÁRAK MEGHATÁROZÁSÁNAK LOGIKÁJA.....	34
6.2	A DÍJAK ÉS ÁLTALÁNOS FELÁRAK MEGHATÁROZÁSA	34
6.3	BÁZIS DÍJAK OPCIONÁLIS ELTÉRÍTÉSE A KÖZLEKEDTETÉSI DÍJ VONATKM ARÁNYOS DÍJRÉSZE ESETÉBEN....	34
6.4	KEDVEZMÉNYEK.....	37
6.4.1	<i>Általános kedvezmény.....</i>	37
6.4.2	<i>Egyedi kedvezmény.....</i>	38
6.5	FELÁRAK	38
6.5.1	<i>Általános felár .....</i>	39
6.5.2	<i>Egyedi felár .....</i>	39

Mellékletek

- 1. számú melléklet: Az Európai Unióban használt díjképzési rendszerek főbb jellemzői
- 2/A. számú melléklet: A MÁV Zrt. pályahálózat-működtetői tevékenységet ellátó szervezete által nyújtott szolgáltatásokhoz kapcsolódó bevételek, költségek és ráfordítások nyilvántartási rendszerben való megjelenítése, valamint a költségek allokálása
- 2/B. számú melléklet: Vágányút használat darabszámok meghatározásának módszertana - MÁV Zrt.
- 3/A. számú melléklet: A GYSEV Zrt. pályahálózat-működtetői tevékenységet ellátó szervezete által nyújtott szolgáltatásokhoz kapcsolódó bevételek, költségek és ráfordítások nyilvántartási rendszerben való megjelenítése, valamint a költségek allokálása
- 3/B. számú melléklet: Vágányút használat darabszámok meghatározásának módszertana - GYSEV Zrt.
- 4/A. számú melléklet: Az összes szolgáltatásra terhelendő közvetett bevételek, költségek és ráfordítások - MÁV Zrt.
- 4/B. számú melléklet: Az összes szolgáltatásra terhelendő közvetett bevételek, költségek és ráfordítások - GYSEV Zrt.
- 5. számú melléklet: Az egyes pályaudvarok, állomások és megállóhelyek kategóriákba történő besorolásának módszertana személyszállító vonatok esetén
- 6. számú melléklet: Az egyes pályaudvarok, állomások és megállóhelyek kategóriákba történő besorolásának módszertana tehervonatok esetén
- 7. számú melléklet: Az egyes pályaszakaszok kategóriákba történő besorolásának módszertana
- 8. számú melléklet: A szolgáltatásokért fizetendő díjak és felárak meghatározása

Preambulum

A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény (a továbbiakban: Vtv.), illetve a hálózat-hozzáférési díjak képzésének és alkalmazásának alapvető szabályairól szóló 83/2007 (X.6.) GKM-PM együttes rendelet (a továbbiakban: díjképzési rendelet) a nem független vasúti pályahálózat-működtetők által a nyílt hozzáférésű vasúti pályahálózaton alkalmazandó hálózat-hozzáférési díjak vonatkozásában díjmegállapító szervezetként a vasúti pályakapacitás-elosztó szervezetet jelöli ki. Jelen dokumentumban vasúti pályakapacitás-elosztó szervezet alatt a VPE Vasúti Pályakapacitás-elosztó Kft. értendő (a továbbiakban: VPE).

A díjképzési rendelet 13. §-ában rögzítettek szerint a VPE feladata, hogy a hálózat-hozzáférési díjak meghatározásának módszertani dokumentumaként ötévenként elkészítse a Díjképzési Módszertant (a továbbiakban: DM).

A VPE az adott menetrendi évre vonatkozó konkrét hálózat-hozzáférési díjak megállapítását a DM, a pályahálózat-működtető legutolsó lezárt üzleti évének tényadatai, a DM-ben meghatározott egyéb adatforrások, valamint a várható központi költségvetési támogatás (a továbbiakban: állami szerepvállalás) mértéke alapján végzi el és a hálózat-hozzáférési díjak meghatározására vonatkozó részletes számításokat és a számítások alapjául szolgáló adatokat a Díjszámítási Dokumentumban (a továbbiakban: DD) rögzíti.

1 Általános rendelkezések

1.1 A Díjképzési Módszertan hatálya

1.1.1 A DM időbeli hatálya

A VPE a DM-et öt menetrendi évre készíti el. A jelen DM-ben foglalt előírásokat először a 2015. december 13. 00.00 órától kezdődő menetrendi időszakokra vonatkozó hálózat-hozzáférési díjakat rögzítő DD elkészítése során, illetve az ahhoz szükséges, a nem független vasúti pályahálózat-működtetők által biztosítandó adatok, információk előállítása során kell alkalmazni.

A jelen DM-ben foglalt előírásokat utoljára a 2019. december 15. 00.00 órától kezdődő menetrendi időszakokra vonatkozó hálózat-hozzáférési díjakat rögzítő DD elkészítése során kell alkalmazni.

Tekintettel a DM összeállítása során alkalmazandó jogszabályokban bekövetkező változásokra, valamint arra, hogy a pályahálózat-működtetők által nyújtott szolgáltatás-portfólió menetrendi időszakonként eltérhet, illetve évente szükségessé válhat a díjképzéshez kapcsolódó adatok és információk aktualizálása, a DM módosítása válhat szükségessé, mely eredményeként különböző DM verziók jöhetnek létre. Az adott DM verzió érvényessége és hatálya a DM előlapján feltüntetésre kerül, azzal a kikötéssel, hogy adott menetrendi időszakra minden esetben csak egy DM verzió lehet hatályos.

1.1.2 A DM területi és tárgyi hatálya

A jelen DM előírásait a nem független vasúti pályahálózat-működtetők által működtetett országos nyílt hozzáférésű vasúti pályahálózatokra vonatkozóan, illetve azok használatáért fizetendő hálózat-hozzáférési díjak megállapítása során kell alkalmazni.

1.2 Alkalmazandó irányelvek, jogszabályok

A hálózat-hozzáférési díjrendszer kialakításának jogi keretrendszerét az uniós jogszabályokkal, kiemelten az Európai Parlament és a Tanács 2001/14/EK irányelvével (a továbbiakban: „Irányelv”) összhangban levő hazai törvények és rendeletek alkotják.

E jogszabályok:

- Uniós jogszabályok
  - A TANÁCS 1991. július 29-i irányelve a közösségi vasutak fejlesztéséről (91/440/EGK)

- A TANÁCS 2001. február 26-i irányelve a közösségi vasutak fejlesztéséről szóló 91/440/EGK tanácsi irányelv módosításáról (2001/12/EK)
- Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS TANÁCS 2001. február 26-i 2001/14/EK irányelve a vasúti infrastruktúrakapacitás elosztásáról, továbbá a vasúti infrastruktúra használati díjának felszámításáról és a biztonsági tanúsítványról
- Hazai jogszabályok
  - a vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény
  - 50/2007. (IV. 26.) GKM-PM együttes rendelet a vasúti közlekedési tevékenységek vasúti társaságon belüli számviteli elkülönítéséről
  - 83/2007. (X. 6.) GKM-PM együttes rendelet a vasúti hálózat-hozzáférési díjrendszer kereteiről, valamint a hálózat-hozzáférési díjak képzésének és alkalmazásának alapvető szabályairól
  - 101/2007 (XII. 22.) GKM rendelet a vasúti pályahálózathoz történő nyílt hozzáférés részletes szabályozásáról
  - 268/2009. (XII.1.) Korm. rendelet a Vasúti Pályakapacitás-elosztó szervezet és a nem független vasúti pályahálózat-működtető közötti jogviszonyról

Fontos, hogy a jelen DM hatálya alatt folyamatos és teljes körű összhang legyen a DM és a - szintén a VPE által kiadott - Hálózati Üzletszabályzat (a továbbiakban: HÜSZ) között.

1.3 A díjképzési rendszer felülvizsgálata és módosítása

1.3.1 A díjképzési rendszer módosításának általános szabályai

A díjképzési rendszert - és annak részeként a DM-et - a VPE jogosult módosítani. E tevékenység keretében a VPE folyamatosan nyomon követi a DM alapján felálló díjképzési rendszer gyakorlati működését, az ennek során megjelenő tapasztalatokat. Az ehhez szükséges adatokat - a VPE kérésére, a díjképzési rendelet 14. §-ában rögzített szabályok szerint - a pályahálózat-működtetők a VPE részére megküldik.

Amennyiben szükségessé válik a hálózat-hozzáférési díjak újrakalkulálása, az újrakalkulált hálózat-hozzáférési díjak csak abban az esetben vezethetők be, ha azok megfelelnek a Vtv. 55. §-ában foglaltaknak. A jogszabályi megfelelést a VPE bírálja el, melynek során a hozzáférésre jogosultak, valamint a pályahálózat-működtetők tárgyban tett nyilatkozatai figyelembe vehetőek.

1.3.2 A díjképzési rendszer kötelező módosítása

A VPE a díjképzési rendszer módosítását köteles elvégezni, ha arra a díjképzési rendelet 12. §-ának való megfelelés érdekében, illetve annak következtében van szükség. A 12. § (1) bekezdés szerinti jelentős mértéket a VPE

- a pályahálózat-működtető hozzáférésre jogosultak által fizetett, illetve elszámolt hálózat-hozzáférési díjbevétele változásának tekintetében 10%-ban,
- a pályahálózat-működtetőnek nyújtott állami szerepvállalás mértéke változásának tekintetében 10%-ban,
- a pályahálózat-működtető által működtetett nyílt hozzáférésű vasúti pályahálózat méretének változása tekintetében pedig 5%-ban

állapítja meg.

Az állami támogatás mértéke tekintetében jelentős mértéknek minősül az az eset is, amennyiben az állami támogatás mértéke 0 Ft-ról bármilyen összegre változik.

Fentiekén túlmenően a VPE köteles elvégezni a díjképzési rendszer módosítását, ha a díjképzési rendelet 9.§ és 10.§ alapján a 6.4. fejezettel összhangban kedvezmények, vagy a Vtv. 55.§ (8)-(11) bekezdése alapján a 6.5. fejezettel összhangban felárak megállapítására kerül sor.

A 268/2009. Korm. rendelet 3.§ alapján a pályahálózat-működtető köteles a díjképzésbe bevont adatokban történt változást haladéktalanul a VPE rendelkezésére bocsátani.

A díjképzési rendelet 12. § (2) bekezdése szerint a vasút igazgatási szerv elrendeli a díjképzési rendszer módosítását, ha a hálózat-hozzáférési díjak megállapításához figyelembe vett költségek és ráfordítások legalább 5%-kal eltérnek az indokolt költségektől és ráfordításoktól.

1.3.3 A szolgáltatások teljes körét érintő évközi díjfelülvizsgálat

A díjfelülvizsgálat alapját a pályahálózat-működtetők díjfelülvizsgálatot megelőzően a díjévre elfogadott üzleti tervében szereplő költség és teljesítményadatok képezik. A VPE ezek figyelembevételével határozza meg a hálózat-hozzáférési díjakat az alábbi elvek szerint:

- A díjfelülvizsgálatba bevont teljesítmény megfelel az újrakalkulált díjak hatályba lépését követő időszak valamennyi, a pályahálózat-működtető által nyújtott szolgáltatás teljesítményének.
- Az újrakalkulált hálózat-hozzáférési díjak alapján - az érintett időszakra vonatkozó teljesítmények figyelembevételével - számított bevételeknek, a már közzétett hálózat-hozzáférési díjak és az újrakalkulált hálózat-hozzáférési díjak hatálybalépésig leköszlekedett teljesítmények ténybevételeinek, valamint a figyelembe vehető állami szerepvállalásnak fedeznie kell az adott menetrendi időszakra vonatkozó adatszolgáltatásban szereplő költségeket.

- Amennyiben az újrakalkulált hálózat-hozzáférési díjak a meghirdetett díjakhoz képest növekednek, úgy azok hatálybalépésétől kezdődően valamennyi, a pályahálózat-működtető által nyújtott szolgáltatás esetében alkalmazandóak. (A díjak közzététele és hatályba lépése közötti időszakban igényelt szolgáltatásokra, amennyiben azok a díjak hatályba lépését követő időszakra vonatkoznak, a felülvizsgált hálózat-hozzáférési díjak alkalmazandóak.) Az új hálózat-hozzáférési díjak alkalmazása nem számít menetvonal módosításnak.
- Amennyiben az újrakalkulált hálózat-hozzáférési díjak a meghirdetett díjakhoz képest csökkennek, úgy azok hatályba lépésétől kezdődően valamennyi, a pályahálózat-működtető által nyújtott szolgáltatás esetében alkalmazandóak, beleértve a korábban kiutalt menetvonalakat is. Az új hálózat-hozzáférési díjak alkalmazása nem számít menetvonal módosításnak.
- Több napot érintő menetvonal esetén a hálózat-hozzáférési szolgáltatások a kiutalás időpontjában érvényes díjak alapján kerülnek elszámolásra.

1.3.4 A szolgáltatások egy részét érintő díjfelülvizsgálat

Amennyiben a díjfelülvizsgálatra új szolgáltatás(ok) bevezetése miatt kerül sor, abban az esetben a felülvizsgálat nem érintheti a már közzétett díjakat.

1.4 Az adatszolgáltatás, és az adatszolgáltatáshoz kapcsolódó felelősség

A díjképzési rendelet 14. § (1) bekezdése értelmében a DM által érintett pályahálózat-működtetők a DM és a DD elkészítéséhez szükséges valamennyi adatot és információt - a kért formában és tartalommal - kötelesek megadni a VPE számára.

A DD elkészítéséhez szükséges információk igényt a VPE a DD elkészítését megelőzően eljuttatja az érintett pályahálózat-működtetők részére.

A szolgáltatott adatok helyességéért, azok tartalmi megfelelőségéért a pályahálózat-működtetők, valamint a VPE vizsgálataihoz adatot szolgáltató hozzáférésre jogosultak teljes körű felelősséggel tartoznak. A VPE jogosult a pályahálózat-működtetők által szolgáltatott adatok felülvizsgálatára, hiánypótlás, illetve módosítás kérésére. A VPE jogosult továbbá az alapszolgáltatások, valamint a hozzáférés jellegű járulékos szolgáltatásokhoz és az összetett járulékos szolgáltatások hozzáférés jellegű szolgáltatásrészeihez kapcsolódó költségek esetében indoklás kérésére, amennyiben ezen szolgáltatásoknál a változó költségrészek együttesen meghaladják az adott szolgáltatáshoz figyelembe vehető összes költség 35%-át.

A 5.10 fejezetben rögzített szegmensvizsgálathoz kapcsolódó elemzések és kalkulációk elvégzéséhez egyes alap- és járulékos szolgáltatások esetében szükség lehet a teljesítmények vonatnemek szerint megbontott értékére, így a pályahálózat-működtetők az adatszolgáltatásukban az alapszolgáltatások valamint a hozzáférés jellegű és összetett járulékos szolgáltatások esetében a teljesítményeket vonatnemekre bontva bocsátják a VPE Kft. rendelkezésére.

A VPE nem felelős a pályahálózat-működtetők és a hozzáférésre jogosultak által tévesen szolgáltatott adatok miatt bekövetkező károkért. A hozzáférésre jogosultak számára előírt adatszolgáltatási határidő lejártát követően beérkezett adatszolgáltatást a VPE nem veszi figyelembe a kalkulációs folyamatban.

A VPE felelős a pályahálózat-működtetők által szolgáltatott adatok alapján, a DM-ben rögzített módszertan és a hatályos jogszabályok betartásával, a díjak kalkulációjáért.

1.5 Az indokolt költségek meghatározása a konkrét hálózat-hozzáférési díjakat is tartalmazó DD elkészítése során

A díjképzési rendelet 13. § (6) bekezdése szerint a VPE a DM, illetve a pályahálózat-működtetőktől kapott, a legutolsó lezárt üzleti évre vonatkozó tényadatok alapján készíti el a hálózat-hozzáférési díjak konkrét értékeit is tartalmazó DD-t.

A DD elkészítésekor az indokolt költségek meghatározása során a VPE figyelembe veszi

- a legutolsó lezárt üzleti év, illetve az azt megelőző időszakok tényadatai közötti összefüggéseket, az azok alapján megállapítható tendenciákat,
- a pályahálózat-működtető által rendelkezésre bocsátott elfogadott üzleti terv adatait,
- a piacon is beszerezhető termékek és szolgáltatások vonatkozásában a piaci összehasonlító árakat,
- a DM által érintett pályahálózat-működtetők közötti eltéréseket,
- egyéb hazai és külföldi benchmark adatokat, információkat.

A transzparens díjalkotás érdekében a DD-ben a hálózat-hozzáférési díjaknak az állami szerepvállalás 0 értéke mellett számított értékét is meg kell jeleníteni.

2 A Díjképzési Módszertanban alkalmazott definíciók

A DM alkalmazása során teljes körűen érvényesek az 1.2 pontban rögzített jogszabályokban, valamint a HÚSZ-ben szerepeltetett definíciók.

Fentiekén túlmenően a DM alkalmazásában:

Állomási forgalmi irányító személyzet:

Az állomáson forgalomirányítást végző személyzet (forgalmi szolgálattevő, váltókezelő).

Állomási személyzet:

Állomáson forgalmi ténykedést végző munkavállalók gyűjtőelnevezése.

Áruforgalmi terminál:

Azok a szolgálati helyek, ahol kizárólag árukezeléssel foglalkoznak.

Bázisidőszak:

A DD elkészítésének időpontjában legutolsó lezárt üzleti év.

Bruttótonnakilométer (bruttótonnakm, btkm):

A közlekedő vonat vontató és vontatott járműveinek saját és rakományainak együttes tömege szorozva a vonat által kilométerben megtett távolsággal.

Díjév:

Az az időszak, amelyre a megállapított díjtételek hatályosak.

Elegyrendező berendezés:

A rendező pályaudvarokon lévő azon berendezések (vágányfék, elin-elemek, gurítódomb), melyek segítségével az állomásra érkező kocsikat a további rendeltetésüknek megfelelő vágányra juttatják.

Forgalmi személyzet:

A forgalmi tevékenységet ellátó személyzet.

Forgalmi szolgálat:

A vonatközlekedés előkészítésével, továbbá tervszerű, gazdaságos és biztonságos lebonyolításával kapcsolatos valamennyi forgalmi ténykedés gyűjtőelnevezése.

Forgalmi ténykedések a következők:

- a forgalmi szolgálat szervezése, irányítása, végzése és ellenőrzése,
- a menetrend előkészítése,
- a személyszállításhoz és árutovábbításhoz szükséges kocsik kiállítása,
- a vonatok összeállítása és forgalomba helyezése,

- a közlekedés szabályozása és lebonyolítása,
- a forgalmi zavarok megelőzése, illetve megszüntetése.

Forgalmi tevékenység: A forgalmi szolgálat feladatainak ellátása.

Forgalmi vágány: A vonatközlekedés és tolatás céljára igénybe vett vágányok.

Forgalmi vonalirányító:

A vonatközlekedés tervezésével, szervezésével, a lebonyolítás irányításával kapcsolatos feladatokat ellátó munkavállaló. A közlekedés mikénti lebonyolítása szempontjából szolgálati felsőbbsege a forgalmi ténykedést végző állomási-, vonat- és pályaszemélyzetnek van.

Fővágány:

A szolgálati hely minden vonatfogadásra kijelölt vágánya.

Kocsi ki-/besorozás:

A ténylegesen használt menetvonal valamennyi állomásán a kocsik, vontatott járművek vonatból történő kisorozása, vonatba történő besorozása, illetőleg vonatból vonatba történő átsorozása.

Központi forgalomellenőrzés (KÖFE):

Nagyobb forgalmi körzetek, illetve hosszabb vonalszakaszok gépi úton, központból történő forgalmi állapotellenőrzése.

Központi forgalomirányítás (KÖFI):

Nagyobb forgalmi körzetek, illetve hosszabb vonalszakaszok egy központból, távvezérléssel történő közvetlen irányítása.

Megállóhely:

Személyforgalomra, esetleg korlátozott áruforgalomra is berendezett, általában nyíltvonalis szolgálati hely, ahol a nyílt pálya vágányán kívül más vágány nincs.

Megálló-rakodóhely:

Általában személy- és áruforgalomra berendezett nyíltvonalis szolgálati hely, ahol a fővágányon (fővágányokon) kívül egy vagy több mellékvágány is van.

Mellékvágány:

A szolgálati helyek vonatfogadásra ki nem jelölt vágánya. Közelebbi elnevezésüket rendeltetésük (raktári-, mosó-, tároló-, javítóvágány stb.) határozza meg.

Pályaszemélyzet: A nyílt pályán vonatfogadásra kötelezett munkavállalók gyűjtőelnevezése.

Projektszerű fejlesztési költségek:

A díjképzési rendelet 2.§ f) pontja szerint indokolt költségnek minősülő azon beruházási költségek, amelyek a pályahálózat-működtető kezelésében lévő vasúti pályahálózaton az adott technológiai szint biztosításához feltétlenül szükségesek.

Rakodóhely:

Áruforgalomra berendezett nyíltvonali szolgálati hely, ahol a nyílt pálya vágányán kívül egy vagy több mellékvágány is van.

Rakodóvágány:

Rakodások céljára kijelölt vágány vagy vágány szakasz.

Rakodó terület:

A rakodóvágány mellett a rakodások céljára biztosított sík, minden akadálytól mentes, szilárd burkolatú vagy anélküli, általában mesterséges világítással ellátott tér.

Rendezés:

Az állomásokon (rendező-pályaudvarokon, állomási elegyrendező létesítményeken) vontatójármű, mozdony- és tolatószemélyzet biztosításával vonatok szétrendezése és összeállítása, valamint kocsik kisorozása, vonatba történő besorozása, illetve vonatból vonatba történő átsorozása.

Rendező pályaudvar:

Különleges elrendezésű vágánnyal és műszaki létesítményekkel felszerelt szolgálati hely, ahol tehervonat összeállítás és szétrendezés történik.

Szolgáltatás:

Jelen DM-ben szolgáltatás alatt a MÁV Zrt. és GYSEV Zrt. pályahálózat-működtetői tevékenységének keretében a hozzáférésre jogosultak számára nyújtott, a Vtv. 3. számú mellékletében meghatározott szolgáltatásokat értjük.

Szolgáltatást igénylő:

A Vtv. szerint definiált hozzáférésre jogosult és/vagy kapacitásfoglalásra jogosult vállalkozások.

Tolatószemélyzet: A tolatásban résztvevő munkavállalók (a tolatásvezető, a kocsirendező, a váltókat állító, stb. munkavállalók) gyűjtőelnevezése.

Üzemirányítás (vonalirányítás):

A vonatforgalom tervezésével, lebonyolításával, szabályozásával összefüggő irányítói tevékenység.

Vágányút:

Az a vágányrész, amelyen:

- érkező vonat a vonat által érintett első bejáratú váltótól a megállás helyéig,
- áthaladó vonat a teljes áthaladásig (az első bejáratú váltótól az utolsó kijáratú váltóig),
- induló vonat az indulás helyétől a vonat által érintett utolsó kijáratú váltó elhagyásáig

haladni fog. Tolatás közben az a vágányrész, amelyen váltó-, illetve biztosítóberendezés átállítása nélkül a vasúti jármű áthalad.

Vágányút használat darabszáma:

Állomási hozzáférési jellegű szolgáltatás igénybe vétele esetén az adott alap- és egyes járulékos szolgáltatáshoz kapcsolódóan a vonat számára beállított és igénybe vett vágányutak darabszáma.

Vasúti jármű:

A vasúti pályán közlekedő vontató, vontatott vagy önjáró, saját kerekein a vasúti sínen közlekedő jármű, amely a transzeurópai hagyományos és nagysebességű vasút rendszerben az ÁME-k szerint egy vagy több alrendszerből, vagy ezen alrendszerek egy vagy több részéből áll.

Vetítési egyenértékes:

Az egyes szolgáltatásokhoz megfelelően megválasztott, mért vagy számított naturália arányában rendelt bevételek, költségek és ráfordítások (megosztandó közvetlen költségek) megosztásához használt, az egyes szolgáltatásokat egységesítő olyan vetítési mutató, amely az egymástól különböző természetes mértékegységben mérhető állomási/hálózati szolgáltatásoknál egyaránt felmerül, és arányos a jellemzett szolgáltatással kapcsolatban a pályahálózat-működtető által kimutatott ráfordítástömeggel. A DM vetítési egyenértékesként a hozzáférési szolgáltatások esetében az egyes szolgáltatásokhoz külön-külön értelmezett vágányút használat darabszám mutatói kerülnek alkalmazásra.

Vonalkilométer: A hozzáférésre jogosultak által igénybe vehető pályahálózat teljes hossza.

Vonatkilométer (vonatkm, vkm): A vonat által megtett út kilométerben.

3 A díjképzési rendszer kialakításának logikai lépései

A díjképzési rendszer kialakítása az alábbi logikai elemek mentén épül fel a 2015/16. menetrendi időszaktól kezdődően:

- A díjképzési rendszer alapja az érintett pályahálózat-működtetők által nyújtott alap-, járulékos-, kiegészítő-, illetve mellékszolgáltatások egyértelmű meghatározása. Az egyes szolgáltatások leírása a Vtv. 54. §-ában, illetve a 3. számú mellékletében rögzített előírásokkal összhangban, azok pontosításával történik.
- A pályahálózat-működtetők által nyújtott szolgáltatásokhoz illeszkedően, azok műszaki tartalmának, illetve az igénybevétel jellemzőinek megfelelően kerül meghatározásra a hálózat-hozzáférési díjak struktúrája, azaz hogy az egyes szolgáltatások igénybevétele után milyen - elnevezésében és mértékegységében rögzített - összeg megfizetése szükséges.

- A díjképzési rendszer kialakításának következő lépése a pályahálózat-működtetők által nyújtott egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó indokolt költségek és ráfordítások (valamint a csökkentő tételként figyelembe vételre kerülő bevételek) körének rögzítése a kapcsolódó adatforrások megjelenítésével.

Az indokolt költségeken és ráfordításokon belül elkülönítetten kell megjeleníteni a jogszabályok (kiemelten a Vtv. 55. § (5) bekezdése, illetve a díjképzési rendelet 4. §-a) alapján a hálózat-hozzáférési díjak kialakítása során figyelembe veendő, illetve a hálózat-hozzáférési díjakban nem megjeleníthető tételeket.

- A konkrét díjtételek számítási módszertanának rögzítése a díjstruktúra, továbbá az egyes szolgáltatásokhoz kötődő díjakban figyelembe veendő költségek körének, illetve az egyes szolgáltatások várhatóan igénybe vett teljesítményeinek meghatározása alapján történik.

A hálózat-hozzáférési díjak hazai rendszerének egységesítése érdekében

- a pályahálózat-működtető által nyújtott szolgáltatások tartalma,
- a hálózat-hozzáférési díjak struktúrája,
- az egyes szolgáltatások díjképzéséhez figyelembe veendő költségek alapvető köre,
- a több szolgáltatás között felosztandó költségek felosztásának logikája,
- a konkrét hálózat-hozzáférési díjak megállapításának módszertana, illetve
- a kedvezmények és felárak meghatározásának módszertana

a jelen DM által érintett összes pályahálózat-működtetőre vonatkozóan egy közös dokumentumban kerül rögzítésre.

Az egyes pályahálózat-működtetők közötti - például a nyilvántartási rendszerek eltéréseiből eredő - különbségek kezelése az egyes pályahálózat-működtetőkre vonatkozó önálló mellékletekben foglalt részletező, pontosító szabályokkal történik.

A DM kialakítása során - a keretrendszert meghatározó jogszabályok adta lehetőségeken belül - figyelembevételre kerültek az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes államokban alkalmazott gyakorlatok is (díjképzési logika, alkalmazandó felárak fajtái, stb.).

Az európai országok díjképzési gyakorlatának főbb jellemzőit a 1. számú melléklet foglalja össze.

4 A pályahálózat-működtetők által nyújtható szolgáltatások

A pályahálózat-működtetők - összhangban a Vtv. 54. §-ának rendelkezéseivel és a Vtv. 3. számú mellékletében foglaltakkal - az alábbi szolgáltatásokat nyújthatják.

Az egyes menetrendi időszakokban nyújtott szolgáltatások menetrendi időszakonként kerülnek meghatározásra, melyet a 8. számú melléklet tartalmaz.

4.1 Alapszolgáltatások

A Vtv. 3. sz. mellékletének I. pontjában foglalt szolgáltatások.

4.1.1 *Menetvonal biztosítás*

A szolgáltatás tartalmazza:

- az igény (beleértve az igényhez tartozó járulékos, kiegészítő- és mellékszolgáltatásokat is) elektronikus alapú fogadását,
- az igény teljesíthetőségének vizsgálatát,
- a szükséges menetrend szerkesztését,
- az igényhez kapcsolódó szolgáltatás végrehajthatóságának vizsgálatát,
- az igény elfogadásáról és megvalósításáról való visszajelzést az igénylő számára, valamint
- intézkedést a végrehajtás érdekében.

4.1.2 *Közlekedtetés*

A szolgáltatás tartalmazza:

- a nyílt hozzáférésű vasúti pályahálózatnak árutovábbítás, személyszállítás, illetőleg vontatás céljára a hozzáférésre jogosult részére történő rendelkezésére bocsátását,
- a nyílt hozzáférésű vasútvonalak, a forgalmi átmenő fővágányok, az átmenő fővágányban szereplő kitérők, a vágánykapcsolatok, műtárgyak, valamint a jelző és biztosító berendezések használatának biztosítását,
- a vonatközlekedés lebonyolítását a forgalomirányítás személyzetének, eszközeinek és információs rendszerének biztosításával,
- a vasúti járművek közlekedtetéséhez szükséges adatok kezelését és továbbítását (szükség esetén a rendkívüli küldemények továbbításához szükséges engedély kiadását, a küldemény regisztrálását, írásbeli ajánlat megküldését),
- a menetokmány és mellékleteinek kezelésével kapcsolatos pályahálózat-működtetői tevékenység végzését.

4.2 Járvékos szolgáltatások

A Vtv. 3. sz. mellékletének II. pontjában foglalt szolgáltatások.

A járulékos szolgáltatásokon belül három típust különböztetünk meg:

- a létesítményekhez és berendezésekhez való hozzáférést biztosító, azaz hozzáférés jellegű járulékos szolgáltatásokat,
- a létesítményekhez és berendezésekhez kapcsolódó szolgáltatásokat biztosító, azaz közreműködés jellegű járulékos szolgáltatásokat, illetve
- a mindkét felsorolt típust egyszerre biztosító összetett szolgáltatásokat.

A pályahálózat-működtető a közreműködés jellegű szolgáltatásokat az összetett szolgáltatások keretében kizárólag azokon a szolgálati helyeken nyújtja, amelyek rendelkeznek az adott szolgáltatás nyújtásához szükséges létesítménnyel, és/vagy berendezéssel.

4.2.1 Személyszállító vonatok megállási célú állomás használata - összetett szolgáltatás

A hozzáférés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- a személypályaudvarok, állomások és megállóhelyek - személyszállítás céljára igénybe vett, az alapszolgáltatásokban nem foglalt - pályahálózatához, és egyéb létesítményeihez való hozzáférés biztosítását és azok használatát,
- utas-kiszolgáló építményekhez és létesítményekhez, utasterekhez való hozzáférés biztosítását, valamint a peronok, alul- és felüljárók igénybevételét,
- az állomási forgalmi tevékenység megállással összefüggő, a vonatindítással és vonatfogadással kapcsolatos igénybevételének biztosítását.

A közreműködés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- állomási utas-tájékoztatást, utas-kiszolgálás biztosítását,
- állomás felügyeletének biztosítását (biztonsági- és járőr szolgálat, bele nem értve a járművek vonatkozásában nyújtott biztonsági szolgáltatásokat),
- váróterem és egyéb utasforgalmi épületek, területek igénybevételének és a kapcsolódó szolgáltatásoknak a biztosítását.

4.2.2 Személyszállító vonatok kiinduló-/végállomás használata - összetett szolgáltatás

A hozzáférés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- a személyszállító vonatok összeállításához, tolatásához és szétrendezéséhez kapcsolódó pályahálózathoz, illetve a pályahálózathoz tartozó berendezésekhez, jelző- és biztosító berendezésekhez való hozzáférés biztosítását,
- az állomási forgalmi tevékenység tolatással kapcsolatos igénybevételét,
- a személyszállító vonatok előfűtéséhez, előhűtéséhez, víztöltéséhez, zártrendszerű wc ürítéséhez, kocsimosáshoz szükséges telepített berendezésekhez, vasúti járművek karbantartására szolgáló létesítményekhez való hozzáférés biztosítását.

A közreműködés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- a személyszállító vonatok előfűtéséhez, előhűtéséhez, víztöltéséhez szükséges telepített berendezések biztosítását, azok használatát és a kapcsolódó szolgáltatás nyújtását (energia biztosítása nélkül).

4.2.3 Tehervonatok állomáshasználata - összetett szolgáltatás

A hozzáférés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- az állomáshoz tartozó, az alapszolgáltatásban nem foglalt vasúti pályákhoz és létesítményekhez, vonatfogadó vágányokhoz árutovábbítás céljából történő hozzáférés biztosítását (hozzáférés a vonat és a ki/besorozott járművek által igénybevett vágányok és a hozzá tartozó technikai és műszaki berendezésekhez),
- az állomási forgalmi tevékenység vonatindítással, vonatfogadással kapcsolatos, alapszolgáltatásokban nem foglalt igénybevételét (forgalomirányítás, a vonat közlekedési adatainak rögzítése),
- a rendező pályaudvarokhoz, valamint elegyrendező berendezésekhez történő hozzáférést, valamint az oda eljutást biztosító állomási mellékvágányokhoz való hozzáférés biztosítását,
- a rendezéshez szükséges forgalmi tevékenység ellátását, kivéve az üzemanyag vételező helyek használata, vasúti járműmérleg használata, valamint a járműtárolás szolgáltatásokhoz kapcsolódó forgalmi tevékenység ellátását,
- hozzáférést a nyílt hozzáférésű saját célú vasúti pályahálózathoz, rakterületekhez, a rakodási célra kijelölt, a csatlakozó és az átrakó vágányokhoz, a nyomtávok közötti átrakást biztosító létesítményekhez, a vasúti

jármű karbantartására szolgáló létesítményekhez, valamint az áru fuvarozás kiszolgálásához szükséges ingatlanokhoz.

A közreműködés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- az állomás felügyeletének biztosítását (biztonsági- és járőr szolgálat, bele nem értve a járművek vonatkozásában nyújtott biztonsági szolgáltatásokat)
- az áru fuvarozás kiszolgálásához szükséges ingatlanok használatának biztosítását és a kapcsolódó szolgáltatások nyújtását.

4.2.4 Vasúti járműmérleg használata - összetett szolgáltatás

A hozzáférés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- a vasúti járműmérleghez való eljutást biztosító vágányok használatának biztosítását,
- a hozzáféréshez szükséges forgalmi tevékenység biztosítását.

A közreműködés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- üzemképes vasúti járműmérleg biztosítását,
- a mérlegelést végző alkalmazott (megbízott) mérlegházba való bejutásának biztosítását,
- a vasúti jármű tömegének - a szolgáltatásigénylő által történő - megállapítása melletti felügyeletet.

4.2.5 Üzemanyag vételező helyek használata - összetett szolgáltatás

A hozzáférés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- az üzemanyag vételező helyekhez való eljutást biztosító vágányok használatának biztosítását,
- a hozzáféréshez szükséges forgalmi tevékenység biztosítását.

A közreműködés jellegű szolgáltatásrész tartalmazza:

- az üzemanyag-vételező helyekhez kapcsolódó ingatlanok és berendezések használatának biztosítását és a kapcsolódó szolgáltatás nyújtását (üzemanyag nélkül).

4.2.6 *Járműtárolás (A,B,C,D,E) - hozzáférés jellegű szolgáltatás*

A szolgáltatás tartalmazza a vasúti járművek 24 órát meghaladó tárolását, az eljutást biztosító mellékvágányok használatát és a kapcsolódó forgalmi tevékenység biztosítását.

4.2.7 *Felsővezetéki rendszerek használata - hozzáférés jellegű szolgáltatás*

A szolgáltatás tartalmazza a felsővezetéki és energiaellátó rendszerekhez való hozzáférést és azok használatát.

4.3 Kiegészítő szolgáltatások

A Vtv. 3. sz. mellékletének III. pontjában foglalt szolgáltatások.

4.3.1 *Külső vonatfelvétel*

A szolgáltatás tartalmazza az induló vonatnál a vonatterhelési kimutatás (VTK) elkészítéséhez szükséges adatok felvételét, az adatoknak a pályahálózat-működtető információs rendszerébe való átadását rögzítés céljából, féksúly-számítás elvégzését, valamint a zárjelző kezelését.

4.3.2 *Vonat előkészítés*

A szolgáltatás tartalmazza az induló vonatnál a vonatterhelési kimutatás (VTK) elkészítéséhez szükséges adatok felvételét, az adatoknak a pályahálózat-működtető információs rendszerébe való átadását rögzítés céljából, féksúly-számítás elvégzését, a zárjelző kezelését, valamint igény esetén a vasúti kocsikra bárcák elhelyezését, kocsizárak ellenőrzését, kocsizár-hiány illetve sérülés esetén pótlását.

4.3.3 *Tolatószemélyzet biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a tolatószemélyzet biztosítását tolatás céljából.

4.3.4 *Vontatójármű biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a vontatójármű biztosítását tolatás céljából és a vontatójárművet kezelő mozdonyoszemélyzet biztosítását.

4.3.5 *Tolatószemélyzet rendelkezésre állása*

A szolgáltatás tartalmazza a tolatószemélyzet rendelkezésre állását tolatás céljából.

4.3.6 *Vontatójármű rendelkezésre állása*

A szolgáltatás tartalmazza a vontatójármű rendelkezésre állását tolatás céljából és a vontatójárművet kezelő mozdonyoszemélyzet biztosítását.

4.3.7 *Személyzet biztosítása mérlegeléshez*

A szolgáltatás tartalmazza a vasúti járművek mérlegelésének elvégzését.

4.3.8 *Vontatási felhasználású üzemanyag biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a vontatási felhasználású üzemanyag biztosítását.

4.3.9 *Vontatási villamos energia biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a vontatási villamos energia magánvezetéken keresztül történő továbbadását.

4.3.10 *Nem vontatási célra (előfűtéshez, előhűtéshez) felhasznált üzemanyag biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a nem vontatási felhasználású üzemanyag biztosítását.

4.3.11 *Nem vontatási célra (előfűtéshez, előhűtéshez) felhasznált villamos energia biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a nem vontatási célra felhasznált villamos energia (előfűtés, előhűtés) magánvezetéken keresztül történő továbbadását.

4.3.12 *Víztöltéshez használt víz biztosítása*

A szolgáltatás tartalmazza a víztöltéshez, vízvételhez felhasznált víz biztosítását.

4.3.13 *Tengelyátszerelés*

A szolgáltatás tartalmazza a járművek különböző nyomtávolságú forgóvázainak átcserélését és a járművek áttengelyezés utáni műszaki vizsgálatát.

4.3.14 *Forgóváz használat*

A szolgáltatás tartalmazza a forgóváz igénybevételét.

4.4 **Mellékszolgáltatások**

A Vtv. 4. sz. mellékletének III. pontjában foglalt szolgáltatások.

4.4.1 *Vasúti jármű műszaki vizsgálata*

A szolgáltatás tartalmazza a vasúti járművek műszaki vizsgálatát.

5 A pályahálózat-működtetők által nyújtott szolgáltatások díjszámításába bevonható tételei

5.1 A bevételek, költségek és ráfordítások elkülönítése

A jelen DM-ben rögzített hálózat-hozzáférési díjak megállapításához egyértelműen el kell különíteni a nyílt hozzáférésű és a nem nyílt hozzáférésű hálózatokhoz kapcsolódó bevételeket, költségeket és ráfordításokat (továbbiakban tételek).

Ezt az elkülönítést a jelen DM által érintett nem független vasúti pályahálózat-működtetőknek kell elvégezniük

- a nyílt hozzáférésű, illetve a nem nyílt hozzáférésű hálózatokhoz egyértelműen hozzárendelhető tételek vonatkozásában értelemszerűen,
- a nyílt hozzáférésű, illetve a nem nyílt hozzáférésű hálózatokhoz nem egyértelműen hozzárendelhető tételek vonatkozásában pedig egyértelmű és ellenőrizhető adatforrásokból származó naturáliák alapján.

5.2 A díjszámításba bevonható tételek csoportosítása

Az alapszolgáltatások, és a járulékos szolgáltatások közül a hozzáférés jellegű járulékos szolgáltatások illetve az összetett járulékos szolgáltatások hozzáférés jellegű szolgáltatásrészeinek díjszámításába bevonható tételek az alábbi csoportosításban kerülnek meghatározásra:

Szolgáltatás költség összetétele		Változó költség	Állandó költség
Közvetlen költségek	Egy szolgáltatáshoz kapcsolódó	K1	K3
	Több szolgáltatáshoz kapcsolódó	K2	K4
Közvetett költségek	Irányítási költségek	-	K5

1. közvetlen költségek (változó költségrész): az egyes szolgáltatásokhoz egyértelműen és közvetlenül hozzárendelendő tételek közül azok, amelyek a vonatközeledtetésből, illetve a szolgáltatások igénybevételeből közvetlenül eredeztethetőek (K1),
2. közvetlen költségek (állandó költségrész): az egyes szolgáltatásokhoz egyértelműen és közvetlenül hozzárendelendő tételek közül azok, amelyek a vonatközeledtetésből, illetve a szolgáltatások igénybevételeből közvetlenül nem eredeztethetőek (K3),
3. megosztandó közvetlen költségek (változó költségrész): a szolgáltatások nyújtásához közvetlenül köthető, de a pályahálózat-működtető több szolgáltatása együttes érdekében felmerülő, ezért közöttük naturália alapján megosztandó tételek közül azok, amelyek a vonatközeledtetésből, illetve a szolgáltatások igénybevételeből közvetlenül eredeztethetőek (K2),
4. megosztandó közvetlen költségek (állandó költségrész): a szolgáltatások nyújtásához közvetlenül köthető, de a pályahálózat-működtető több szolgáltatása együttes érdekében felmerülő, ezért közöttük naturália alapján megosztandó tételek közül azok, amelyek a vonatközeledtetésből, illetve a szolgáltatások igénybevételeből közvetlenül nem eredeztethetőek (K4),
5. közvetett költségek: a nem független vasúti pályahálózat-működtetőnél, integrált vasúti társaságok esetén pedig a pályavasúti szervezetnél, illetve az integrált vasúti társaságnál felmerülő, az összes szolgáltatás között megosztandó (közvetett) tételek (K5).

A járulékos szolgáltatások közül a közreműködés jellegű járulékos szolgáltatások, az összetett járulékos szolgáltatások közreműködés jellegű szolgáltatásrészeinek, valamint a kiegészítő- és a mellékszolgáltatások díjszámításába bevonható tételek az alábbi csoportosításban kerülnek meghatározásra:

1. közvetlen költségek - az egyes szolgáltatásokhoz egyértelműen és közvetlenül hozzárendelendő tételek
2. megosztandó közvetlen költségek - a szolgáltatások nyújtásához közvetlenül köthető, de a pályahálózat-működtető több szolgáltatása együttes érdekében felmerülő, ezért közöttük naturália alapján megosztandó tételek
3. közvetett költségek - a nem független vasúti pályahálózat-működtetőnél, integrált vasúti társaságok esetén pedig a pályavasúti szervezetnél, illetve az integrált vasúti társaságnál felmerülő, az összes szolgáltatás között megosztandó (közvetett) tételek

A nyújtott szolgáltatások körének eltérései, a szervezeti felépítések eltérései, illetve a nyilvántartási rendszerek különbözősége miatt az egyes pályahálózat-működtetők által a szolgáltatásokhoz kapcsolódó költségek gyűjtésének részletes szabályai egyedileg kerülnek meghatározásra. Az ezeket leíró - a DD elkészítése során

alkalmazandó, illetve a későbbi ellenőrizhetőséget biztosító - módszertant, illetve az egyes szolgáltatásokhoz tartozó tételeket a MÁV esetében a 2. számú, GYSEV esetében a 3. számú mellékletek rögzítik. A pályahálózat-működtetők nyilvántartási rendszereinek fejlesztése, módosítása esetén ezek a mellékletek felülvizsgálandók, szükség esetén pedig - az 1.3. fejezetben foglalt szabályok és az 1.1.1 pontban leírt verziókezelés figyelembevételével - módosítandók.

Ugyancsak a pályahálózat-működtetők szervezete között meglévő különbségek következtében előfordulhat, hogy egyes tételek az egyik pályahálózat-működtetőnél egy adott szolgáltatáshoz közvetlenül hozzárendelhetők, másik pályahálózat-működtetőnél pedig több szolgáltatás között - naturáliák alapján - megosztásra kerülnek.

5.3 A díjszámítás során figyelembe nem vehető tételek

A díjszámítás során az alábbiakban felsorolt tételek nem vehetők figyelembe:

- A szolgáltatásokhoz kapcsolódóan felmerülő, de a díjakban meg nem jeleníthető tételek
- A szolgáltatásokhoz kapcsolódó, de a díjszámításba be nem vonható tételek
- A Vtv. 3. számú melléklet I-IV. pontjaiban szerepeltetett szolgáltatásokon kívüli tevékenységekhez kapcsolódó tételek

5.4 A bázisidőszak és a díjév közötti időszak hatásának figyelembevétele a költség-meghatározás során

A díjképzési rendelet 4. §-ában rögzítettekkel összhangban a díjszámítás során figyelembe vehető tételek meghatározása az utolsó lezárt üzleti év alapján (azaz a bázisidőszaki adatok alapján) történik meg. A díjak meghirdetésére vonatkozó rendelkezések alapján a bázisidőszak és a díjév között azonban mintegy három év telik el¹.

Fentiek miatt az egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó, díjszámításba bevonható tételek meghatározásának alapját a bázisidőszak tényadatai képezik, de a bázisidőszak és a díjév közötti (részben tényadatokon alapuló, részben tervezhető) árszínvonal-változás figyelembe vételre kerül az alábbiak szerint.

Alapszabályként az egyes tételekhez kapcsolódóan figyelembe vehető árszínvonal változás mértéke:

---

¹ A T menetrendi évben érvényes díjakat T-2 év végén meg kell hirdetni, azaz legutolsó lezárt évként a T-3 év tekinthető.

- a bázisidőszaktól a díjmeghatározás előtti hónapot megelőző negyedév végéig² terjedő időszakra a KSH által közölt fogyasztói árindex,
- a díjmeghatározás előtti hónapot megelőző negyedév végétől a díjévig terjedő időszakra az MNB által előrejelzett fogyasztói árindex.

A személyi jellegű ráfordításokhoz figyelembe vehető árszínvonal változás mértéke:

- a bázisidőszakot követő évre (a díjszámítás évére) a kollektív szerződésben rögzített, ennek hiányában pedig az OÉT által jóváhagyott bérnövekedési mérték,
- a bázisidőszakot követő évtől (a díjszámítás évétől) a díjévig terjedő időszakra az MNB által előrejelzett nemzetgazdasági bruttó kereset-növekedési mérték.

Nem vehető figyelembe árszínvonal változás:

- az értékcsökkenési leírási költségekhez és értékvesztéshez,
- a pénzügyi műveletek bevételeihez és ráfordításaihoz,
- a céltartalékokhoz, valamint
- a rendkívüli bevételekhez és ráfordításokhoz.

Előzőeken túlmenően a hálózat-hozzáférési díjak meghatározása során a bázisidőszak tényadatait érintő alábbi módosítások vehetők figyelembe:

- az adó- és járulérendszernek a díjszámítást megelőző hónapig jogszabályban rögzített változásai;
- az értékcsökkenési leírások és értékvesztések meghatározása során a díjszámítás előtti hónapot megelőző negyedév végéig aktivált beruházások, selejtezések, kivezetések;
- az állami szerepvállalás tekintetében a tényadatok helyett a díjévre - az állam és a pályahálózat-működtető közötti szerződés, annak hiányában pedig a közlekedésért felelős miniszter közlése alapján - tervezett érték.

A pályahálózat-működtető üzleti terve bemutatásával a VPE a fentiekől eltérő korrekciót is alkalmazhat.

Amennyiben a pályahálózat-működtetői szerződés tartalmazza a pályahálózat-működtető díjévre vonatkozó üzleti tervét, akkor a díjszámítás alapja ez az üzleti terv.

Amennyiben a pályahálózat-működtetői szerződés nem tartalmaz a díjévre vonatkozóan üzleti tervet, vagy a pályahálózat-működtetői szerződésben rögzített üzleti terv felülvizsgálatra és elfogadásra kerül, akkor a díjszámítás alapja a pályahálózat-működtető elfogadott üzleti terve.

---

² Decembéri díjszámítás esetén a 3. negyedév végéig.

Amennyiben az üzleti terv a díjszámítás alapja, úgy az abban szereplő tételeket és teljesítményeket a pályahálózat-működtető további korrekciókkal nem módosíthatja.

Az üzleti terv elfogadott voltát az adatszolgáltató pályahálózat-működtető részéről az adatszolgáltatásért felelős, cégjegyzésre jogosult személy aláírásával igazolja.

5.5 A díjszámításba bevonható tételek általános megosztási szabályai

5.5.1 Több szolgáltatást érintő közvetlen tételek megosztása

A több szolgáltatáshoz rendelt közvetlen tételek megosztása minden, a jelen DM által érintett pályahálózat-működtető vonatkozásában egységes elvek szerint kell, hogy történjen.

Ennek megfelelően a több szolgáltatáshoz rendelhető közvetlen tételek megosztása egyértelmű és ellenőrizhető adatforrásokból származó nyilvántartott - lehetőség szerint a számlázás alapját képező - tény naturáliák díjévre tervezett mértéke alapján kell, hogy történjen. A tervezést a bázisidőszaki tényadatok, a hozzáférésre jogosultaktól gyűjtött információk, illetve a várható tendenciák alapján kell elvégezni.

Amennyiben e tételeket különböző naturáliákkal jellemezhető szolgáltatások között kell felosztani, úgy a felosztás vetítési alapjaként egy ún. vetítési egyenértékest kell definiálni és a mért naturáliák ezen egyenértékesre történő átváltásának paramétereit az elmúlt időszakok technológiai tapasztalati jellemzői alapján kell meghatározni.

A megosztandó közvetlen tételek megosztására vonatkozó részletes szabályrendszer a DM által érintett pályahálózat-működtetők szolgáltatási körének, költségszerkezetének és nyilvántartási rendszereinek eltérései miatt társaság-specifikusan kerül rögzítésre. Ezen - a DD elkészítése során alkalmazandó - részletes módszertani szabályokat (beleértve az egyes naturáliák és a vetítési egyenértékes közötti átváltási arányok meghatározását) a 2. és 3. számú mellékletek tartalmazzák.

Az operatív irányításhoz kapcsolódó tételek az általa irányított tevékenységek között kerülnek felosztásra az egyes tevékenységi kódokhoz kapcsolódó munkaórák arányában.

5.5.2 A díjszámításba bevonható közvetett tételek megosztása

A pályahálózat-működtetőnél megjelenő közvetett tételek pályahálózat-működtető által nyújtott szolgáltatásokra - a közlekedtetési díj tekintetében pedig azon belül is a bruttótonnakm- és a vonatkm-arányos díjrészre - történő felosztása - megfelelő vetítési alapként alkalmazható naturália hiányában - az egyes szolgáltatások közvetlen és megosztandó közvetlen tételei összegének arányában történik.

Amennyiben a pályahálózat-működtető a DM-ben megjelenített szolgáltatásokon kívül egyéb szolgáltatásokat is nyújt (egyéb tevékenységet is ellát), úgy a 4. mellékletben szerepeltetett közvetett tételeket először e szolgáltatások és tevékenységek, illetve a DM-ben szerepeltetett szolgáltatások között kell - a közvetlen költségek arányában - megosztani, majd második lépésben a DM-ben szerepeltetett szolgáltatásokra jutó rész bontandó tovább az egyes szolgáltatásokra.

5.5.3 A díjszámításban bevonható tételek pályaszakaszra történő megbontása

A díjképzési rendelet 13. § (4) bekezdés *b)* pontjában foglalt rendelkezésnek történő megfelelés érdekében az alapszolgáltatásokhoz, illetve a villamos felsővezetékhez való hozzáféréshez kapcsolódó tételek pályaszakasz szinten is megbontandók.

Az egyértelmű megbonthatóság érdekében az e szolgáltatásokhoz tartozó közvetlen tételeket - ahol ésszerűen elvárható - (statisztikai) pályaszakaszokhoz rendelteteni kell nyilvántartani.

5.5.4 A bázisidőszakhoz képest a díjévben újonnan nyújtott, illetve megszüntetett szolgáltatásokhoz kapcsolódó speciális szabályok

A jelen DM-ben szerepeltetett, a bázisidőszakban nem nyújtott (költségvonzattal nem járó), de a díjévben meghirdetésre kerülő szolgáltatáshoz tartozó tételek számításához az adott szolgáltatás nyújtásához kapcsolódóan felmerülő tételek tervezett értéke vehető figyelembe.

A jelen DM-ben szerepeltetett, a bázisidőszakban nyújtott, de a díjévben már nem meghirdetendő szolgáltatáshoz közvetlenül hozzárendelendő tételeket, illetve a szolgáltatás igénybevételeének tervezett volumenét a számításokban nem kell szerepeltetni.

5.6 Az összes szolgáltatásra terhelt közvetett tételek, illetve ezek szolgáltatások közötti felosztása

5.6.1 A közvetett költségek csoportosítása

Az összes szolgáltatás között felosztandó közvetett tételek három csoportba oszthatók:

- a pályahálózat-működtető központi (általános) illetve, irányítási tételei;
- integrált vasúti társaságok esetében külön is meghatározhatóak az integrált vasúti társaság egyéb szervezeteitől igénybe vett szolgáltatásokhoz kapcsolódó belső tételek (nem tartoznak ebbe a körbe az egy adott szolgáltatás érdekében igénybe vett társüzemi szolgáltatások költségei, melyek a konkrét szolgáltatáshoz tartozó tételek között számolandók el);
- az integrált vasúti társaság irányításához kapcsolódó központi, irányítási tételek pályahálózat-működtetői tevékenységre osztott része.

Ezen tételek a 4. számú mellékletben kerülnek bemutatásra.

5.6.2 A közvetett tételek szolgáltatásokban történő figyelembe vétele

Jöllehet a tételek között megjelenik, a díjképzési rendelet 4. § (3) bekezdése értelmében az alapszolgáltatások, a hozzáférés jellegű járulékos szolgáltatások, valamint az összetett járulékos szolgáltatások hozzáférés jellegű szolgáltatásrészeinek díjainak meghatározása során a közvetett tételek általános felárként vehetők figyelembe.

A pályahálózat-működtető által nyújtott szolgáltatások közül a vontatási villamos energia biztosítása szolgáltatás, a nem vontatási célra (előfűtéshez, előhűtéshez) felhasznált továbbadott villamos energia biztosítása szolgáltatás, a vontatási felhasználású üzemanyag biztosítása szolgáltatás, a nem vontatási célra (előfűtéshez, előhűtéshez) felhasznált üzemanyag biztosítása szolgáltatás és a víztöltéshez használt víz biztosítása szolgáltatás díjelemére közvetett tétel nem osztható.

5.7 Állami szerepvállalás szolgáltatásokra történő felosztása

Az állam és a pályahálózat-működtető közötti pályahálózat-működtetői szerződés tartalmazhatja az állami szerepvállalás (központi költségvetési támogatás) mértékét, annak a hálózat-hozzáférési díjak kalkulálása során figyelembe vehető összegét és a szolgáltatások közötti felosztásának szabályait. Amennyiben a pályahálózat-működtetői szerződés nem írja elő az állami szerepvállalás mértékét, illetve a szolgáltatások közötti felosztásának szabályait, akkor azt a közlekedésért felelős miniszter határozza meg.

Pályahálózat-működtetői szerződés, illetve miniszteri rendelkezés hiányában, az állami szerepvállalás felosztásánál az alábbiak szerint szükséges eljárni.

1. Egy összegben meghatározott állami szerepvállalás esetén a pályahálózat-működtetők között az állami szerepvállalás felosztása az adott menetrendi évre vonatkozó, a díjszámításba bevonható összes tétel arányában történik.
2. Amennyiben az állami szerepvállalás újrafelosztása az egy összegben meghatározott állami szerepvállalás mértékének változása miatt válik szükségessé, az első pontban rögzített arányok nem változhatnak.
3. Amennyiben az állami szerepvállalás újrafelosztása nem az egy összegben meghatározott állami szerepvállalás mértékének változása miatt válik szükségessé, az első pontban meghatározott értékek nem változhatnak, kizárólag a szolgáltatásokhoz rendelt állami szerepvállalás mértéke kerül újrafelosztásra.
4. Amennyiben az előírt szegmensvizsgálat azt eredményezi, hogy a hozzáférésre jogosultak valamennyi szegmens tekintetében képesek a hálózat-hozzáférési díjakban általános felárként jelentkező valamennyi költség terhét viselni, abban az esetben az állami szerepvállalás összege az alap- és járulékos szolgáltatások díjait csökkenti azon elv alapján, hogy a piaci szereplők által

változatlan szolgáltatásmennyiség igénybevétele esetén fizetendő díjtömeg a megelőző menetrendi évhez képest, reálértékben lehetőleg ne változzon.

5. Amennyiben a szegmensvizsgálat azt eredményezi, hogy a hozzáférésre jogosultak valamely szegmens(ek) tekintetében nem, vagy csak részben képesek viselni a hálózat-hozzáférési díjakban általános felárként megjelenő költségterheket, az állami szerepvállalás összegéből az alapszolgáltatásokban, az adott szegmenst érintő hozzáférés jellegű járulékos szolgáltatásokban, valamint az összetett járulékos szolgáltatások hozzáférés jellegű szolgáltatásrészeiben általános felárként szereplő költségek összegét kell csökkenteni olyan arányban, amit a szegmensvizsgálat alapján a szegmens(ek) már képes(ek) elviselni.
6. Amennyiben nem áll elegendő állami szerepvállalás rendelkezésre, hogy az alap- és az érintett járulékos szolgáltatások hálózat-hozzáférési díjaiban általános felárként megjelenő költségeket teljes mértékben, vagy a hozzáférésre jogosultak által az egyes szegmensekben még elviselt mértékig fedezze, akkor - azon szolgáltatások esetében, amelyekre nem kerül elegendő állami szerepvállalás felosztásra -, a legmagasabb meghirdetett díj az lehet, amit a - szegmensvizsgálat alapján - a hozzáférésre jogosultak még képesek megfizetni, de minimum a közvetlen változó és megosztandó közvetlen változó költségekre fedezetet biztosít. Ebben az esetben vizsgálandó, hogy ezen szolgáltatásokhoz kapcsolódó, hálózat-hozzáférési díjbevéttellel nem fedezett, általános felárként nem érvényesíthető költségek más forrásból, hogyan térülnek meg, figyelembe véve az állam és a pályahálózat-működtető közötti szerződésben foglalt eljárási szabályokat, illetve a Vtv. 28.§ (1) bekezdésében foglalt teljes fedezet biztosítására vonatkozó rendelkezéseket, valamint az 5.8 fejezetben rögzítetteket.
7. Amennyiben az állami szerepvállalás összegéből az általános felárként megjelenő költségek fedezetére történő felosztás után még marad felosztható összeg, abban az esetben az a VPE vonatprofil vizsgálatai, valamint a pályahálózat-működtető javaslatai alapján kerül felosztásra az alap- és járulékos szolgáltatásokra úgy, hogy a piaci szereplők által változatlan szolgáltatásmennyiség igénybe vétele esetén fizetendő díjtömeg a megelőző menetrendi évhez képest reálértékben lehetőleg ne változzon.

5.8 Költségek kiegyenlítése

Amennyiben az alap- és a járulékos szolgáltatások hálózat-hozzáférési díjainak előzetesen kalkulált értéke alapján az állapítható meg, hogy az adott hálózat-hozzáférési díj nem lesz versenyképes az adott menetrendi évben, a szolgáltatásokhoz kapcsolódó költségek átcsoportosítása lehetséges oly módon, és csak akkor, ha a kiegészítő vagy mellékszolgáltatások díjában az egyéb szolgáltatók díjszintjére emelhető a tényleges költségszint fölé a díj úgy, hogy a tényleges költségszint és az emelt költségszint közötti különbséget nyújt megfelelő fedezetet az előzetesen kalkulált, nem versenyképes díjak csökkentett költségszintjéhez.

A költségek átcsoportosítására a VPE felhívására a pályahálózat-működtető tesz javaslatot.

5.9 Hatékonyságjavító és volumennövelő projektek megtérülésének biztosítása

A hatékonyságjavító és volumennövelő projektek eredményét, annak érdekében, hogy az adott projekt(ek) célja ténylegesen érvényesülhessen, - a pályahálózat-működtető döntése alapján - nem kell figyelembe venni a díjszámításba bevonható tételek és teljesítmények között, az alábbiak szerint:

- hatékonyságjavító beruházások költségmegtakarítását a projekt befejezésének évét követő év kezdetétől számított 10 évig;
- volumennövelő beruházásokhoz kapcsolódó teljesítményeket a projekt befejezésének évét követő év kezdetétől számított 5 évig.

A figyelembe nem vett költségmegtakarítást és többlet teljesítményeket be kell mutatni a DD-ben. A pályahálózat-működtető adatszolgáltatásához köteles csatolni a projektekhez kapcsolódó bemutató anyag vezetői összefoglalóval ellátott dokumentációját, valamint a figyelembe vételre nem kerülő költségekre és/vagy a többlet teljesítményekre vonatkozó számításokat.

Amennyiben a hatékonyságjavító beruházásokhoz illetve a volumennövelő beruházásokhoz kapcsolódóan meghatározott időszak feléig (azaz 10 év esetében az 5. év végéig, 5 év esetében a 3. év végéig) érdemi, a projektekhez kapcsolódó, egyértelműen beazonosítható költségmegtakarítást és/vagy teljesítménynövekedést nem lehet kimutatni, úgy ez a lehetőség megszűnik az adott projekt esetében.

A pályahálózat-működtető e költség megtakarításokat és többlet teljesítményeket elkülönítetten köteles kimutatni a díjszámításhoz kapcsolódó adatszolgáltatásában.

5.10 A hálózat-hozzáférési díjak megállapításához kapcsolódó egyéb vizsgálatok

A díjképzési rendelet 6.§ (2) bekezdésének értelmében a felárral növelt hálózat-hozzáférési díjak mértéke nem zárhatja ki, hogy a szolgáltatásokat olyan piaci szegmensek használják, amelyek legalább a szolgáltatások nyújtása következtében közvetlenül felmerült költségeket és a piac által megengedett, piacvizsgálattal meghatározott megtérülési arányt fedezni tudják.

A díjképzési rendelet 6.§ (3) bekezdés rendelkezései alapján felár felszámítását megelőzően vizsgálni szükséges, hogy van-e olyan piaci szegmens, amely az alapszolgáltatásért, illetve a létesítményekhez és berendezésekhez való hozzáférésért fizetendő, felárral növelt hálózat-hozzáférési díjat nem képes megfizetni.

A VPE által elvégzendő elemzés alapjául mind elsődleges, mind feldolgozott kutatási adatok szolgálnak. A vizsgálatban való részvétel minden érintett számára önkéntes. Amennyiben bármely hozzáférésre jogosult úgy dönt, hogy a vizsgálatban részt kíván venni és adatot szolgáltat, a VPE a szolgáltatott adatok helyességét, érvényességét nem vizsgálja, a rendelkezésre bocsátott adatokat változtatás nélkül használja fel.

A Vtv. 55.§ (3) bekezdése alapján a díjképzési rendszernek figyelemmel kell lennie a nyílt hozzáférésű pályahálózathoz kapcsolódó külföldi pályahálózatokon alkalmazott díjrendszerekre, melynek érdekében a belföldi hálózat-hozzáférési díjak a külföldön alkalmazott hálózat-hozzáférési díjakkal kerülnek összehasonlításra, figyelembe véve a díjak mögött meghúzódó szolgáltatás tartalmakat is.

A vizsgálat az elektronikus úton elérhető, hatályos Hálózati Üzletszabályzatok alapján kerül elvégzésre a hálózat-hozzáférési díjak megállapításának időszakában.

A vizsgálatokból leszűrhető megállapításokat és kivonatokat, amennyiben a díjképzési folyamatban felhasználásra kerültek, az adott évre vonatkozó DD-ben kell nyilvánosságra hozni.

6 Az egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjak, felárak és kedvezmények meghatározása

6.1 A díjak és általános felárak meghatározásának logikája

A díjak és általános felárak meghatározása az alábbi, egységes logika mentén történik. (Az általános felárról bővebben, ld.: 6.5.1 fejezet.)

- Első lépésben a 5. pontban és a kapcsolódó mellékletekben rögzített szabályok alapján meghatározásra kerülnek az egyes szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjszámításba bevonható tételek .
- Ezt követően az egyes szolgáltatásokhoz köthető tételek a 2. és 3. mellékletben szerepeltetett adatok alapján díjakhoz és általános felárakhoz, valamint a díjkategóriákhoz kapcsolódóan kerülnek megbontásra/összegzésre.
- Az egyes szolgáltatásokhoz, illetve a szolgáltatások kategóriáihoz kapcsolódóan a bázisidőszaki teljesítmény tényadatok, a hozzáférésre jogosultaktól gyűjtött információk, illetve a várható tendenciák alapján a pályahálózat-működtetők által meghatározásra kerül az egyes szolgáltatások igénybevételének díjében várható mértéke (tervezett teljesítményadatok).
- Az egyes szolgáltatásokhoz, illetve a szolgáltatások kategóriáihoz kapcsolódó tételek és a várható igénybevétel alapján megállapításra kerülnek a díjak és az általános felárak.

Amennyiben az egyes kiegészítő- és mellékszolgáltatásokat több szolgáltató is nyújtja az adott pályahálózaton, úgy a VPE a vonatkozó díjakat a többi szolgáltató által alkalmazott díj(ak) figyelembevételével állapítja meg (a 8. mellékletben szerepeltetett, a kiegészítő- és mellékszolgáltatások díjaira vonatkozó képletek abban az esetben használandók kizárólagosan, ha az adott szolgáltatást csak egyetlen szolgáltató nyújtja az adott pályahálózaton).

6.2 A díjak és általános felárak meghatározása

A szolgáltatásokhoz kapcsolódó díjak és általános felárak meghatározása a 8. számú mellékletben kerül bemutatásra.

6.3 Bázis díjak opcionális eltérítése a közlekedtetési díj vonatkm arányos díjrésze esetében

Valamennyi, vonalkategóriához rendelt díj eltérítésére lehetősége van a pályahálózat-működtetőknek az alábbiak szerint:

Vonalkm-re eső fajlagos költségek

III. kategóriájú pályaszakasz közvetlen költsége / III. kategóriájú vonalkm = III. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége

II. kategóriájú pályaszakasz közvetlen költsége / II. kategóriájú vonalkm = II. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége

I. kategóriájú pályaszakasz közvetlen költsége / I. kategóriájú vonalkm = I. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége

A számításokhoz a vonalkm-re eső fajlagos költségek összege kell.

Fajlagos költségek aránya

A III. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségének arányát egységeként (egynek) kell tekinteni.

II. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége / III. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége = II. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségének aránya

I. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége / III. kategóriájú pályaszakasz vonalkm-re eső fajlagos költsége = I. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségének aránya

Súlyozott teljesítmények

III. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségének aránya (=1) * III. kategóriájú pályaszakasz vonatkm teljesítménye = III. kategóriájú pályaszakasz súlyozott teljesítménye

II. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségének aránya * II. kategóriájú pályaszakasz vonatkm teljesítménye = II. kategóriájú pályaszakasz súlyozott teljesítménye

I. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségének aránya * I. kategóriájú pályaszakasz vonatkm teljesítménye = I. kategóriájú pályaszakasz súlyozott teljesítménye

A számításokhoz a súlyozott teljesítmények összege kell.

Kategóriánkénti egységár (fizetendő díj)

Összes pályaszakasz közvetlen ktg-e / Összes pályaszakasz súlyozott teljesítményének összege = III. kategóriájú pályaszakasz egységára

III. kategóriájú pályaszakasz egységára * II. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségeinek aránya = II. kategóriájú pályaszakasz egységára

III. kategóriájú pályaszakasz egységára * I. kategóriájú pályaszakasz fajlagos költségeinek aránya = I. kategóriájú pályaszakasz egységára

Az adatszolgáltatás formátuma ebben az esetben is megegyezik a közvetlen költség alapú díjképzésre vonatkozó adatszolgáltatási körrel.

A DD-ben mind a díjképzési folyamat során kalkulált, mind az eltérített díjakat be kell mutatni.

6.4 Kedvezmények

Kedvezmény kizárólag valamely szolgáltatás díjához közvetlenül hozzárendelve értelmezhető, így a díjszabás tekintetében nem alkalmazható olyan kedvezmény, amely egy eseti szolgáltatás portfólióért fizetendő díjakból kerül százalékos nagyságrendben levonásra.

Kedvezmény megállapításakor figyelemmel kell lenni arra, hogy a kedvezmény nem torzíthatja a hozzáférésre jogosultak közötti versenyt, ebből fakadóan mind általános, mind egyedi kedvezmény nyújtására meghatározott feltételek teljesülése esetén kerülhet sor.

A kedvezmények számítása minden esetben dokumentáltan, a pályahálózat-működtető adatszolgáltatására épülően történhet meg.

6.4.1 Általános kedvezmény

Általános kedvezmény nyújtására akkor van lehetőség, ha a vasúti pályahálózat működtetője a szolgáltatások nyújtásával összefüggésben olyan adminisztrációs költségmegtakarítást ér el, amelyet a hálózat-hozzáférési díjak kalkulációjakor nem tervezett, azt a díjak megállapításakor nem tudta figyelembe venni vagy ha a pályahálózat-működtető a vasúti közlekedési tevékenységtől eltérő közlekedési tevékenységek által okozott és igazolhatóan máshonnan meg nem térülő környezeti, baleseti, infrastrukturális költségek kiegyenlítése céljából kiegyenlítő juttatásban részesül.

Az általános kedvezmény nyújtásával kapcsolatos elvárások:

- kizárólag a nyílt hozzáférésű pályahálózat meghatározott szakaszaira nyújtható, melynek egyértelműen definiálnak kell lennie, s az egy pályahálózat-működtető üzemeltetésében lévő teljes nyílt hozzáférési pályahálózat nem tekinthető egy meghatározott szakasznak,
- a hasonló szolgáltatásokra hasonló kedvezményeknek kell vonatkozniuk,
- kiegyenlítő juttatás esetén a hozzáférésre jogosultaknak az egyenlő bánásmód elvének megfelelően arányos kedvezményben kell részesülniük,
- egyedi és azonnali menetvonalak esetében általános kedvezmény nem nyújtható.

Az általános kedvezmény nyújtásával kapcsolatban általános fedezeti elv él abban az esetben, ha annak megállapítása országos vagy állami tulajdonban lévő vasúti pályát tartalmazó térségi és elővárosi nyílt hozzáférésű pályahálózatra vonatkozóan történik. Ebben az esetben ki kell mutatni a hozzáférésre jogosultak által várhatóan fizetendő és elszámolandó hálózat-hozzáférési díjak, illetve az állami szerepvállalás összegének a pályahálózat-működtető adott szolgáltatás nyújtásával kapcsolatban felmerülő összes indokolt tételével való egyezőségét.

6.4.2 Egyedi kedvezmény

Egyedi kedvezmény nyújtására kizárólag valamely hozzáférésre jogosult írásbeli kérelme vagy a VPE kezdeményezése esetén kerülhet sor a jogszabályban rögzített és a vasúti igazgatási szerv által felügyelt tárgyalások lebonyolítása mellett.

Egyedi kedvezmény nyújtására kizárólag az alábbi esetekben van mód:

- a nagymértékben kihasználatlan vasúti pályaszakaszokon a forgalom növelése érdekében, vagy
- meghatározott vasúti pályaszakaszokon új szolgáltatások kifejlesztésének és bevezetésének ösztönzésére időszakos jelleggel, melynek maximális ideje legfeljebb két egymást követő menetrendi év lehet.

A hozzáférésre jogosult írásbeli kérelmének vagy a VPE javaslatának egyértelműen tartalmaznia kell, hogy az melyik egyedi kedvezmény típusra, mely pályaszakaszra vonatkozik. A nagymértékben kihasználatlan vasúti pályaszakaszokon a várható forgalom növelés nagyságrendjét is fel kell tüntetni, lehetőség szerint modellszámításokkal kiegészítve vagy azt bármilyen módon alátámasztható dokumentációt csatolva.

Új szolgáltatások kifejlesztése alatt nem kizárólag a pályahálózat-működtető oldalán felmerülő szolgáltatások értendők, a hozzáférésre jogosult által bevezetni kívánt szolgáltatások is figyelembe vehetők azzal, hogy a kedvezmény nem szűkülhet egyetlen hozzáférésre jogosultra, annak szolgáltatásra vonatkozóan kell értelmezhetőnek lenni.

Az új szolgáltatás kifejlesztésének eredményeként egy meghatározott időszakon belül kimutatható forgalom-növekedésnek kell bekövetkeznie.

Alkalmazható még, meglévő forgalmak más közlekedési módra vagy hálózatra történő áttérődésének elősegítésére is.

6.5 Felárak

Felár kizárólag valamely szolgáltatás díjához közvetlenül hozzárendelve értelmezhető, így a díjszabás tekintetében nem alkalmazható olyan fizetendő többlet, amely egy eseti szolgáltatás portfólióért fizetendő díjakhoz kerül százalékos nagyságrendben hozzáadásra.

Felár megállapításakor figyelemmel kell lenni arra, hogy a felár nem torzíthatja a vasúti társaságok közötti versenyt, ebből fakadóan mind általános, mind egyedi felár alkalmazására, csak meghatározott feltételek teljesülése esetén kerülhet sor. A felárak számítása minden esetben dokumentáltan, a pályahálózat-működtető adatszolgáltatására épülően történhet meg.

6.5.1 Általános felár

Amennyiben a hálózat-hozzáférési díjak várhatóan nem fedezik a pályahálózat-működtető összes, díjszámításba bevonható indokolt tételét, akkor a szolgáltatások díja legfeljebb az összes várható indokolt tételre fedezetet nyújtó mértékig növelhető általános felárral.

A felárral növelt hálózat-hozzáférési díjak mértéke nem zárhatja ki, hogy az infrastruktúrát olyan piaci szegmensek használják, amelyek a szolgáltatás igénybevételeivel kapcsolatban felmerült közvetlen költségeket és a piac által megengedett megtérülési arányt fedezni tudják.

Az általános felár alkalmazása során a jogszabályban előírt feltételek teljesülésének ellenőrzése érdekében a VPE köteles megvizsgálni, hogy az egyes szegmensek, az alapszolgáltatások, a hozzáférés jellegű járulékos szolgáltatások, valamint az összetett járulékos szolgáltatások hozzáférés jellegű szolgáltatásrésze esetében az általános felárral megnövelt hálózat-hozzáférési díj megfizetésére képesek-e, illetve egy, az érintett szolgáltatásokra vonatkozó összehasonlítást végezni a környező országokban alkalmazott díjak figyelembevételével. Amennyiben ezen vizsgálatok bármelyike alapján a jogszabályban előírt feltételek teljesülése nem biztosítható, általános felár alkalmazására nincs lehetőség.

6.5.2 Egyedi felár

A pályahálózat-működtető kezdeményezésére meghatározott esetekben egyedi felár kerülhet megállapításra az alábbi esetek kezelése érdekében:

- a vasúti pályahálózat túlterheltségével érintett, egyértelműen azonosítható részeire vonatkozóan a vasúti pályahálózat hatékony kihasználásának elősegítése érdekében (forgalom elterelő hatás időben és/vagy térben),
- a vasúti pályahálózat egyértelműen azonosítható részének igénybevételehez kapcsolódó, költséget okozó környezeti hatás esetén a költség mértékével megegyező mértékben az adott vasúti pályahálózat szakaszra vonatkoztatva akkor, ha hasonló felár az egyéb közlekedési tevékenységek esetében érvényesítésre kerül (környezeti felár),
- fejlesztő és felújító beruházások vagy új vasúti pályaszakasz létesítése esetén akkor, ha a beruházás a felár alkalmazása nélkül nem térülne meg, illetve kizárólag abban az esetben, ha a beruházás a vasúti pályahálózat jobb kihasználását eredményezi vagy a pályahálózat-működtető és/vagy hozzáférésre jogosultak számára eredményjavulást okoz.